

El Llibre i el dimoni.

Ja era hora de tancar. El Bibliotecari, un home de trenta anys, ben plantat i de mirada divertida i intel·ligent es va pujar les ulleres de la punta del nas. La llum vermellosa del capvespre queia espessa sobre les prestatgeries i les taules polsoses. Totes les cadires estaven buides i ja anava a tancar la porta quan el va veure. Assegut al fons de la sala hi havia un noi, un adolescent llegint un llibre, completament aliè al que l'envoltava.

El coneixia, era el tonto del barri. Tenia algun retard mental i el jovent no perdonava a l'hora de posar mots. Li va fer un crit suau:

- Ep! Noi! Que haig de tancar jo!- Però va recordar que era sord. Pobre. Només li faltava això. S'hi va acostar i li va tocar l'espatlla, provocant-li un petit sobresalt.

- Què és hora de marxar!- I es va assenyalar el rellotge, ensenyant-li l'hora. El noi va fer que no amb el cap i va tornar a mirar el llibre que estava llegint. El Bibliotecari va fixar-se en el volum que aguantava a les mans: "Àlgebra i altres problemes matemàtics". Va anar cap a la impressora i va treure un full de paper. Va escriure "T'agrada aquest llibre?". El noi va aixecar la vista, va llegir i va fer que sí amb el cap. "I, l'entens?". Sí un altre cop. Aquell era un llibre bastant mediocre, només posava alguns exemples i ni tan sols els explicava. El Bibliotecari es va entendre. Tot i que treballava en una biblioteca, les matemàtiques sempre li havien agradat i, de llibres com aquell, se n'havia empassat a centenars. Agafà un altre cop el llapis i escrigué "Com et dius?" "Lluís" "Si endevino la teva edat i el mes en que vas néixer fent mates, marxaràs i tornaràs demà?". En Lluís va fer cara de curiositat, assentí. "Pensa en el número del mes en que vas néixer (Gener 1, Febrer 2...), multiplica aquest número per 2 i suma-l'hi 5". No estava segur de si l'entendria o si ho sabia fer a causa del seu retard mental però ràpidament el va mirar i va assentir un altre cop, esperant més instruccions. L'home va agafar una calculadora, li va donar i va seguir escrivint. "Multiplica el que t'hagi sortit per 50 i suma-l'hi la teva edat. Després escriu el resultat aquí." Després de teclejar un moment va escriure: 865. Ara el Bibliotecari va restar-li mentalment 250, 615. "Tens 15 anys i vas néixer al Juny". El noi va reaccionar de cop, fent un bot de la cadira. Li va fer una mirada, mig confusa mig atemorida, i va arrencar a córrer, fent espetegar la porta al sortir.

Al dia següent, el Bibliotecari va buscar en Lluís entre les taules i prestatgeries, però no el va veure. "Al cap i a la fi, només és un nen, encara que tingui quinze anys... És retardat".

Hora de tancar. Ja no quedava ningú i les ombres allargassades i retallades sobre vermell de capvespre semblaven badallar, fartes d'estar enganxades a taules o cadires o prestatgeries. En Lluís no havia vingut. Li sabia greu, a l'home. Potser era massa impressionable, el xicot, o vés a saber que li passava pel cap. De sobte, va sentir la porta que s'obria darrere seu. Era ell, amb un full a la mà i esbufegant de cansament. Segurament havia vingut corrent des de casa seva per arribar abans que tanqués. El Bibliotecari va somriure. El noi li va donar el full que duia i es va deixar caure, encara molt cansat, a la primera cadira que va trobar.

El full estava ple de números ratllats i gargots desordenats per la part de davant i la del darrere. En un racó del paper, encerclat amb retolador fosforescent hi havia escrit això:

$$(6 \times 2 + 5) \times 50 + 15 - 250 = 615 \quad |6||15|$$

$$(2A+5) \times 50 + B - 250 \rightarrow 100A + 250 + B - 250 = 100A + B$$

Increïble. Aquí es veia claríssimament com fer que el mes, anomenat A, quedés a partir de les centenes i tenir la edat, B, a les desenes i unitats. Amb un dia havia aconseguit trobar aquesta fórmula fins i tot sense que li digués que li havia restat mentalment els 250. Ho havia trobat ell sol. O potser l'havia ajudat algú. Va tornar a agafar un paper i hi va escriure "Molt bé! T'ha ajudat algú?". El noi se'l va mirar i va córrer cap a una motxilla que havia portat. En va treure el llibre d'Àlgebra i el va assenyalar. Es clar. Tot i així li estranyà que en aquell llibre tan dolent hi pogués haver algun exemple similar al problema del mes i l'edat. El va agafar i després de fullejar-lo una mica no va veure res realment útil. A l'última pàgina es va fixar en un dibuix que no hi era la última vegada que l'havia hagut d'endreçar. O no hi era o no s'hi havia fixat, perquè no estava fet amb bolígraf o llapis, sinó imprès, o potser estampat amb un segell. Era un dibuixet graciós, d'un dimoniet que aguantava un petit fanal. Era un fanal curiós, tenia un dibuix estrany en un costat.

En Lluís el va assenyalar i feia que sí amb el cap. Volia dir que l'havia ajudat el dimoniet?. De sobte ho va recordar. Aquell símbol era un antic símbol de la càbala, societat, antigament, gran coneixedora de les matemàtiques. Era l'arbre místic. Aquelles esferes eren sefirot i representaven nivells espirituals interconnectats entre sí. Des del primer nivell es pot pujar amb els que hi està connectat fins arribar a Déu, a dalt de tot. Es deia que alguns cabalistes havien assolit nivells molt elevats i baixaven a aquesta esfera o sefirot, el terrenal, per ajudar, transformats en objectes, animals o qualsevol cosa. Dels cabalistes originals no en quedava més que el nom i una llegenda d'esoterisme i de poders estranys i màgics. Ara, aquest nom havia estat adoptat per multitud de sectes modernitzades que no hi tenien res a veure. Però la càbala va existir fa segles! Com hi havia anat a parar aquell símbol a un llibre tan relativament actual? El noi li va estirar la màniga, volia el llibre. "Te'l tornes a endur de préstec, eh? Molt bé, com vulguis".

Mentre el noi marxava, el Bibliotecari es va quedar rumiant. Cada cop que hi pensava estava més segur que aquell dibuix no hi havia sigut abans. A més a més, el símbol de la càbala, l'arbre místic, en un llibre de matemàtiques i un nen que diu que ha sigut el llibre el que l'ha ajudat a resoldre el problema... El Bibliotecari es va espolsar tots aquests pensaments del cap. Tot això son bajanades, va pensar, el noi no està bé del cap i té un amic invisible. Tot i així no es va quedar tranquil.

Així, cada dia en Lluís es presentava per la tarda a la biblioteca a llegir el llibre d'Àlgebra i fins que no era l'hora de tancar i el Bibliotecari no li tocava l'espatlla no tancava el llibre i el tornava al seu lloc. El Bibliotecari es va anar fixant que el noi no passava cap pàgina, es passava hores i hores mirant l'última plana i escrivint en un full de paper. Un dia, no va poder aguantar-ho més. Necessitava saber què era el que mirava en Lluís. Quan va haver tancat la porta es va dirigir directament cap a la zona de llibres de matemàtiques, travessant ràpidament els passadissos formats per prestatgeries polsoses i es plantà davant el llibre. Va respirar profundament i després de preguntar-se infinitat de vegades què carai estava fent, va obrir la contraportada per veure l'última pàgina. Uns ulls divertits el miraven fixament.

El dimoniet seguia allà, més nítid i gros, aguantant el fanal. Bah, només és aquest maleït dibuix, va pensar, no ha canviat en res, no t'imaginis coses rares ara tu. I maleïnt-se els ossos per haver sigut tan burro, es burlà d'ell mateix preguntant-se què hi esperava trobar allà. Un senzill dibuixet. Va acabar d'ordenar els llibres que faltaven i va marxar, encara enfadat amb ell mateix.

Però al dia següent la intriga augmentà. En Lluís va venir armat amb un compàs i un regle. Com cada dia el va saludar i va anar directe a buscar el llibre, es va asseure a una taula apartada, va obrir per l'última pàgina i es va posar a gargotejar un full, aquest cop amb el regle i el compàs. Regle i compàs amb aquell llibre? No hi havia cap exercici de geometria allà.

Al cap de dos dies el Bibliotecari no va poder resistir la temptació. S'aixecà i va anar, com qui no vol la cosa, a saludar el xicot. Aquest, al veure'l, va tancar ràpidament el llibre, abans que pogués fer-li una mirada, va somriure innocent i se'l va quedar mirant. Al paper hi havia rodones, línies i angles de tot tipus, un caos. Hi va parlar una estona, escrivint al paper, i va adonar-se que no li trauria res. Aquell noi tenia alguna cosa amb el llibre d'Àlgebra, o més ben dit, amb el dimoni del llibre d'Àlgebra i la maleïda càbala.

Però al cap d'uns dies, la monotonia es va interrompre bruscament. En Lluís va fer un crit i es va aixecar de cop, tombant la cadira on havia estat assegut. Va tornar a cridar i cridant va anar tombant tot el que trobava al seu pas, mentre corria cap a la sortida.

Al dia següent en Lluís no va venir. Ni l'endemà. Ni l'altre. Finalment, el Bibliotecari va preguntar-li a un noi de l'edat d'en Lluís si en sabia alguna cosa.

- El tonto? No esta bé del cap. Va tenir un atac o alguna cosa semblant. Esta ingressat, i molt greu, sap? A casa seva no tenen diners per curar-lo.

Aquell mateix vespre l'home va tornar a travessar la biblioteca fins a la secció de matemàtiques. Un altre cop el sol projectava una llum vermella, molt intensa. Massa intensa, massa vermella, va pensar el Bibliotecari. Les ombres obscures es retorçaven, retallades i estirades, deformades, amorfes, i semblava que volien agafar-lo pels peus i retenir-lo, evitar que seguís avançant cap al llibre, cap al dimoni. Respirà fondo davant la prestatgeria i va agafar el llibre. Suava. Li era igual, estava convençut que aquell dimoni no era normal, ja no se sentia estúpid al pensar-ho, aquell dimoni havia fet mal al Lluís. Amb les mans tremoloses va agafar la contraportada i a poc a poc, la va obrir.

El dimoni no hi era.

Al seu lloc hi havia un angle agut, perfecte, ben definit, i a dins hi tenia dues ratlles. Dues ratlles separades per la mateixa distància entre el costat de l'angle i elles mateixes. Era un angle partit en tres parts idèntiques. Al voltant d'aquest angle hi havia els passos a seguir per realitzar la partició utilitzant només un regle i un compàs.

El llibre caigué a terra. El Bibliotecari l'havia deixat anar, com si cremés, i se'l mirava aterrit. El problema de dividir un angle en tres parts iguals utilitzant un regle i compàs havia estat considerat impossible després de que molts matemàtics de renom ho haguessin intentat de totes les maneres possibles: del dret, del revés, fent múltiples combinacions, però res. Tanmateix, un noi de quinze anys i amb un retard mental ho havia fet. Ell i... el dimoniet. Tot i així el dimoniet no hi era. Hauria d'haver estat al lloc on hi havia el dibuix de l'angle però no hi era. Tampoc hi havia marques d'haver-lo esborrat. S'havia esfumat. O mai havia existit.

El sol ja s'havia amagat. Era de nit i el Bibliotecari tornava a casa amb un full arrencat d'un llibre a la butxaca. S'encarregaria de comunicar-ho a la família del Lluís. De ben segur que ara rebria el tractament necessari. De ben segur que el xicot seria famós.

En una biblioteca molt llunyana, el sol es ponía a través de les finestres. La Bibliotecària anava per tancar però es va adonar que encara hi havia algú assegut al fons de la sala. Algú que estava mirant fixament la última plana d'un llibre de matemàtiques.